

Сучасний стан та перспективи лікування акне

Буряк М.В., Ярних Т.Г., Петровський М.О.

Кафедра технології ліків

Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

tlnfau@rambler.ru

Акне (синонім: вугрова хвороба) – це хронічне мультифакторіальне захворювання апарату сальних залоз, що маніфестує переважно в пубертатному віці і характеризується гіперпродукцією шкірного сала, порушенням процесів фолікулярної кератинізації, колонізацією *Propionibacterium acnes* та запаленням. Акне проявляється незапальними (комедонами), запальними елементами ураження, до яких відносяться папули, пустули, кисти і вузли, та наслідками у вигляді рубців (постакне); при цьому типовими локалізаціями уражень є обличчя, спина та грудна ділянка [1, 3].

В основі патогенезу акне знаходяться чотири принципові механізми, які розвиваються як в послідовному порядку, так і паралельно, взаємно обтяжуючи один одного (гіперпродукція шкірного сала, порушення фолікулярної кератинізації (зроговіння фолікулярного епітелію), колонізація *Propionibacterium acnes*, запалення [1].

Сучасні засоби лікування даного захворювання включають системну та зовнішню терапію. Системна терапія показана при середньо-і важкої формах вугрової хвороби, особливо в разі утворення рубців, гіперпігментації на тлі психоемоційних порушень. Вона передбачає застосування різних антибактеріальних і антиандрогенних засобів, часто в поєднанні з препаратами для місцевого лікування, а також монотерапію препаратами групи ретиноїдів.

Для зовнішнього використання парфюмерно-косметичними і фармацевтичними підприємствами випускаються різні мазі, гелі, креми, лосьйони, тоніки і т. д. До їх складу входять такі лікарські речовини, як сірка, резорцин, саліцилова кислота, ментол, бензоїл пероксид, цинку гіалуронат, кислота азелаїнова, тритеноїн, та ін. За рецептом лікаря застосовуються мазі з антибіотиками (кліндаміцин, еритроміцин, тетрациклін).

Для максимально ефективного лікування вугрової хвороби застосовуються методи, які діють на всі механізми розвитку та формування вугрів. Сучасні методики лікування вугрового висипу використовують не лише місцеві та системні антибіотики, різноманітні косметичні препарати, дієту. Іноді лікування акне вимагає модифікації способу життя: відмова від шкідливих звичок і постійний правильний догляд за шкірою [1].

Однією з проблем в лікуванні акне є використання монокомпонентних топічних антибіотиків, що призводить до зростання рівня резистентності патогенних мікроорганізмів, які визивають захворювання. Мікробна резистентність, в свою чергу, є основною причиною клінічної неефективності антибіотикотерапії при лікуванні акне [3]. Одними із перспективних засобів для вирішення даної проблеми можуть бути біологічно активні речовини рослинного походження, а саме ефірні олії.

З фармакологічних властивостей найбільш притаманні для ефірних олій є наявність протизапальної, антимікробної, противірусної, репаративної активності. На відміну від синтетичних препаратів, ефірні олії відрізняються своєю натуральністю і ефективністю, адже ефірні олії проникають глибоко в шари шкіри і діють на підшкірному рівні.

Проникаючи всередину, ефірні олії, піддають деструкції цитоплазматичні мембрани мікроорганізмів, що призводить до зниження їх проникності й зменшення активності аеробного дихання мікроорганізмів. Також, при цьому відбувається інгібування окремих ферментів, накопичення продуктів перекисного та автоокислення з наступним лізісом бактеріальних клітин унеможливорює розвиток стійкості бактерій до цих сполук [2].

Відомі антисептичні властивості ефірних олій дозволяють використовувати їх у комбінації з антибіотиками, сульфаніламидами, що дає можливість знижувати дозування препаратів через доведений синергізм дії антибіотиків і ефірних олій.

Серед ефірних олій для лікування вугрової хвороби найбільш популярні олії ялівцю звичайного, сосни, кедра, бергамоту, лаванди, герані, ромашки, гвоздики, евкаліпта, ладану, грейпфрута, чайного дерева, кипарису, лайма, розмарина, сандала, лимону.

Відповідно до літературних джерел ефірні олії, отримані з різноманітних лікарських рослин володіють вираженими комплексними протимікробними властивостями стосовно бактерій, грибів і навіть вірусів [2]. Тому актуальним є питання комплексного використання ефірних олій при розробці антимікробних препаратів для лікування акне.

Література

1. Майорова А.В., Шаповалов В.С., Ахтямов С.Н. Угревая болезнь в практике врача дерматокосметолога. — М.: «Фирма Кавель», 2005. — 143 с.
2. Bassolé I.H.N. Essential Oils in Combination and Their Antimicrobial Properties / I.H.N. Bassolé, H.R. Juliani // *Molecules*. — 2012. — Vol. 17. — P. 3989-4006.
3. Colleir Ch., Haper J., Cantell W. The prevalence of acne in adults 20 years and older // *J. Am. Acad. Dermatol.* — 2008. — Vol. 58. — P.56. Danby F.W. Nutrition and acne // *Clin. Dermatol.* — 2010. — Vol. 28(6). — P. 598–604.